

zik az a sír (temető?), amelyet 1998-ban az út túloldalán fekvő homokbányában tártunk fel (JAM Adattár 98.8.). A császárkori objektumok (mintegy 250) között már akadt három füstölő és 5-6 ház is, legérdekesebb objektum egy kovácsműhely(?), ill. egy gödörbe bedobott halott (halottak).

A három *Árpád-kori* objektum – két gödör és egy ház – egymás közelében volt. Kb. 200 a kérdéses korú gödrök száma. Kibontottunk 3 nem régészeti jelenséget is.

ALMÁSSY KATALIN – ASTALOŞ, CIPRIAN –
BABOLCSI ANDREA – GERGELY BALÁZS –
ISTVÁNOVITS ESZTER – VIRAG, CRISTIAN

296. Nyíregyháza-Rozsrétszőlő, Palicz-tanyától D-re (Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) B

2005. május 31. és június 22. között végeztük el az M3 autópálya 150. sz. lelőhelyének feltárását. A kutatott 7515 m²-nyi területen, a környező mélyebb részből alig kiemelkedő, löszös-agyagos talajú háton egy bronzkori teleprészlet 32 objektumát sikerült feltárni, melyek közül 1 ház, 1 sütőkemence, 1 kút, 26 gödör, 2 sír(?), 1 árok(?). Kiemelkedő lelet egy őstulok koponyája az alsó állkapocs nélkül.

A leletanyag a Jósa András Múzeumba került.

VIRAG, CRISTIAN – ASTALOŞ, CIPRIAN

297. Nyíregyháza-Rozsrétszőlő, Szelkő-dűlő

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) B, Szk, Sza, H, Á

2005. július 20. és december 9. között megelőző feltárást végeztünk az M3 autópálya 148/b lelőhelyén.

Az ásatási területen az autópálya nyomvonala egy nagyjából É-D-i dombhát É-i részén megy keresztül, míg D felé egy lehajtósáv kanyarodik le, amely a dombhátat hosszában átszelő aszfaltúttal párhuzamosan fut. A lelőhely a feltárt területen kívül K-i irányban is folytatódik, a műút túloldalán, ahol a nagyjából ÉNy-DK irányú autópálya nyomvonala ismét érintette. A 148/b lelőhelytől Ny-ra található a következő dombháton a 214. sz. lelőhely, ahol a jelenségek egy része a 8–9. századra és az *Árpád-korra* tehető, ezért valószínűleg a 148/b lelőhelyen feltárt telep ott is folytatódik.

A kutatott 26 879 m²-en összesen 621 objektumot tártunk fel. *Kora bronzkori* 2 gödör, *késő bronzkori* 5 árok és 13 gödör; *szkíta kori* 7 gödör és 3 árok, valamint 3 bizonytalanabb korú gödör és egy árok; a *császárkorra* datálható 40 sír és 19 körárok, 6 árok, 36 gödör. Feltételelesen császárkorinak határoztunk meg 4 gödröt, és két árkot. A 8–9. századra datálható 4 ház, 5 külső kemence, 23 gödör, 13 árok, és 2 kemencebokor, 5 sütőkemence, és valószínűleg még egy ház. *Árpád-kori* 27 ház, 64 gödör, 19 sütőkemence, 9 árok, 9 kemencebokor, és 14 külső kemence. Feltételelesen az *Árpád-korra* keltezhető 3 ház, 3 gödör, 1 kemencebokor, 1 külső kemence és egy árok. A 8–9. századra vagy *Árpád-korra* datálható 45 gödör, 12

árok, 15 ház, 5 kemencebokor, 8 külső kemence, 1 ciszterna(?), 1 kút(?), 7 cölöplyuk. Ismeretlen korú 3 ház, 57 gödör, 26 árok, 3 sütőkemence és 1 sír.

A bronzkori objektumok közül kiemelkedik a 314. sz., amelyikben tizenhét gyengén kiégetett agyagnehezéket, és egy kiegészíthető urnát találtunk. Szintén kiemelendő a Ny-i részen elterülő 40 síros császárkori temetőrészlet. Ezt részben bolygatta a későbbi falu.

A feltárás meghatározó eredménye, hogy sikerült a teljes területen végighúzódnó, vagyis nagy kiterjedésű 8–9. századi és *Árpád-kori* telep jelentős részét feltárni.

A leletek a Jósa András Múzeumba kerültek.

Munkatársak: Almássy Katalin, Babolcsi Andrea, Dan Crişan-Bâcuet, Dávid Áron, Gergely Balázs, Liviu Marta, Nagy Márta, Pintye Gábor, Scholtz Róbert régészek; Beleznai Gabriella, Gábor Tamás, Király József, Kiss László, Svéda Csaba rajzolók; Bakos János, Bocz Péter technikusok; Mester Andrea gyűjteménykezelő; Berendi Erzsébet archaeozoológus.

JAKAB ATTILA – NAGY MÁRTA

298. Nyíregyháza-Rozsrétszőlő, Szelkő-dűlő II.

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) U, V, A, H, Á

Az M3 autópálya nyomvonalának 214. sz. lelőhelye már a kivitelezés közben került elő, a terepbejárásakor itt nem találtunk régészeti anyagot. A munkagépek átlag 20–30 cm mélységben távolították el a humuszt, amikor régészeti objektumok jelentkeztek. A lelőhely jelentős hányada egy nagyjából É-D irányú, túlnyomórészt homokos talajú dombvonulaton húzódott, mindössze a feltárt terület K-i része volt mélyebb, agyagos talajú. A régészeti munka 2005. július 28. és november 22. között zajlott, 18 484 m²-t érintett.

Az ásatás során 1 *késő neolitikus* házat és 5 gödröt; 24 *kora vaskori* gödröt, 4 árkot; 1 *kora avar kori* sírt; 29 *késő avar kori* házat vagy építményt (többnyire cölöplyukakkal, tűzhelyekkel), 27 gödröt, 42 árkot, 2 cölöplyukat, 18 kemencét, 5 kutat, 19 sírt; egy 10. századi kemencét, 2 gödröt; 1 *Árpád-kori* kemencét, és a hozzá tartozó munkagödröt, valamint egy ugyanilyen korú gödröt tártunk fel.

A neolitikus és vaskori objektumok a feltárás Ny-i határán, az avar temető hozzávetőlegesen a központi részen helyezkedett el. A *késő avar* telepjelenségek végighúzódtak a lehumusztolt területen, az épületek egy-egy kisebb csoportban a Ny-i és K-i szélek közelében, és egy nagyobb centrumban a középső harmadban sűrűsödtek. Az *Árpád-kori* objektumok az ásatási terület K-i határán jelentkeztek. A lelőhely minden irányban tovább terjed. Délkeleti irányban összeér a 148/b lelőhellyel, s – a 8–9. századi és *Árpád-kori* objektumok alapján – valószínűleg összetartozik azzal.

A településrészlet leletanyagában említésre méltó a *késő neolitikus* festett kerámia, a vaskori tárgyak közül egy csont zablapálca töredéke, a népvándorlás korból egy *késő avar* sarló töredéke, a 10. századból pedig a bordázott nyakú edények darabjai.

Az avar kori temető túlnyomórészt 8–9. századi leletanyagot tartalmazott. A többségében szegényes mellékletű sírok közül két öntött övgarnitúras temetkezés emelkedik ki. Megjegyzendő, hogy az északi sírsort egy gazdag kora avar kettős temetkezés indítja, melynek férfi tagját karddal és lószerszámmal temették el.

A leletanyag a Jósa András Múzeumba került.

Munkatársak: Dávid Áron, Scholtz Róbert régészek; Beleznai Gabriella, Gábor Tamás, Király József, Kiss László, Svéda Csaba rajzolók; Bene Zsuzsanna, Heipl Mónika régészhallgatók (SZTE).

PINTYE GÁBOR

299. Nyíregyháza-Rozsrétszőlő, Szelkő-dűlő, Rozsréti kaszáló

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) B, Sza, N, Á

Az M3 autópálya 215. sz. leőhelye Rozsrétszőlőtől DNy-ra egy a K-i oldalán mély, vízjárta részekkel körülölelt, É-D irányú földhátan található. A terepalakulat alapján a Rozsrétet a Szelkő-tóval összekötő földút Ny-i oldalán elhelyezkedő 148/b leőhely K-i nyúlványáról van szó. A leőhely meglétét a terepbejárás során nem sikerült bizonyítani, bár a domborzat alapján sejtettük, hogy a 148/b lh. itt is folytatódik.

2005. szeptember 26. és november 23. között végeztük el a megelőző feltárást. A 2478 m²-es területen egy késő bronzkori?, egy császárkori és egy késő népvándorlás kori-Árpád-kori település maradványát, összesen 201 objektumot tártunk fel.

Az *őskorra* keltezhető 11 gödör a terület K-i, illetve Ny-i részén, bármiféle rendszer nélkül jelentkezett. Leletanyagukat elsősorban kézzel formált kerámia és állatcsont alkotta. A *császárkori* telepet mindössze 1 ház, 1 gödör képviselte, és előkerült egy császárkori sír is. A *késő népvándorlás korra-Árpád-korra* 13 ház (többnyire kemencékkel, cölöplyukakkal), 16 kemence, 24 gödör, és 12 árok volt keltezhető. A félig földbe mélyített, cölöpszerkezetes házak a terület déli oldalán egy K-Ny irányú sávban jelentkeztek. Betöltésükből korongolt, bekarcolt hullámvonalmintával díszített szemcsés, illetve durva házi-kerámia és jelentős mennyiségű állatcsont került napvilágra. Leletanyagot 26 gödör, 24 árokszakas, 12 kemence és 6 cölöplyuk nem tartalmazott. (Helyzetük és betöltésük alapján feltehetően utóbbi objektumok is a késő népvándorlás korra-Árpád-korra lesznek keltezhetőek.)

Kiemelkedő leletnek számít a terület központjában feltárt *késő császárkori/hun kori* sír. A sírban egy É-D tájolású háton fektetett férfi nyugodott. Bal felkarja mellett egy kecske „kuperított” váza került elő. Mellékleteit egy szürke, kézzel formált füles edény, gyöngyök, öv- és csizmacsatok valamint egy borostyánszínű üvegtárgy alkotta.

A leletanyag a Jósa András Múzeumba került.

Munkatársak: Dávid Áron, Lichtenstein László régészek; Beleznai Gabriella, Király József, Svéda Csaba rajzolók.

BEJINARIU, IOAN – POP, HOREA – SANA, DANIEL – SCHOLTZ RÓBERT

300. Nyíregyháza-Rozsrétszőlő, Szelkő tótól északra
(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) B

2005. szeptember 8–14. között 2450 m²-en végeztünk régészeti megfigyeléseket az M3 autópálya 152. sz. leőhelyén.

A feltárás során 11 régészeti objektum, valamint egy egymást metsző modern kori árokrendszer feltárásai kerültek elő. A régészeti leletanyagot tartalmazó késő bronzkori gödrök a feltárt terület felső, É felé eső sávjában jelentkeztek.

A leletanyag a Jósa András Múzeumba került.

MOLNÁR ZSOLT – ASTALOŞ, CIPRIAN – KÁDAS ZOLTÁN – VIRAG, CRISTIAN

301. Nyírjákó határa

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) Á, Kö

2005. május 19-én terepbejárást végeztünk Nyírjákó és Rohod külterületén. A tervezett beruházás É-on a Púpos-hegyalja, Homok-mező, Pápai-tag, Szántó-tag, D-ről Nyíres, Jegyző-tag, Eperjes-mező és Zsíros-tag határrészeket érintette.

A *Jegyző-tag* É-i részén, a dűlőúttól D-re fekvő almáskert szélétől, és a 127,4 m-es magassági ponttól ÉK-i irányban mintegy 100 m-re, a nagyfeszültségű távvezeték től kb. 450 m-re É-ra, míg a dűlőúttól D-re 10 m-re egy kis intenzitású 60×30 m kiterjedésű Árpád-kori-kora középkori cserepekkel jelentkező leőhelyet azonosítottunk.

Eperjes-mező: Az előző leőhelytől K felé haladva, a határrész ÉNy-i szélén, a dűlőúttól átlag 50 m-re D-re, a nagyfeszültségű távvezeték és a dűlőút által bezárt szögben, a 127,8 m-es magassági ponttól DDK-i irányban egy kb. 120×50 m kiterjedésű területen szórványos Árpád-kori-kora középkori cserepekkel jelentkező leőhelyet találtunk.

Munkatárs: Szegfű László.

PINTYE GÁBOR

302. Nyírtelek határa

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) Ó, Sza, Kö

2005. január 12-én terepbejárást végeztünk a községtől DDK-re fekvő Király-Telek és Felső-Pázsit-dűlő határrészek területén, gázvezeték tervezett nyomvonalán. A terepbejárás során négy leőhelyet találtunk. Ezek mindegyikén találtunk szarmata felszíni telepnyomokat. Továbbá őskori és középkori kerámiát gyűjtöttünk a négyből egy-egy leőhelyen.

Munkatársak: Lukács József és Szegfű László.

PINTYE GÁBOR

303. Ordacsehi, Kécsi-mező, homokbánya

(Somogy megye) U, B, LT, Ró

A leőhelyen az elmúlt években már több alkalommal volt régészeti feltárás. A 2005. évi leletmentést a bányaművelés folytatása tette szükségessé. 2005 tavaszán és őszén három ütemben dolgoztunk.

